

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ
СТЕФАНИКА**

Навчально-науковий інститут мистецтв

Кафедра методики викладання образотворчого і декоративно-прикладного мистецтва та дизайну

**СИЛАБУС
ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ
«САКРАЛЬНЕ МИСТЕЦТВО УКРАЇНИ»**

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Освітня програма «Середня освіта (Образотворче мистецтво)»

Спеціальність 014 Середня освіта (за предметними спеціальностями)

Предметна спеціальність 014.12 Середня освіта (Мистецтво. Образотворче мистецтво)

Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка

Затверджено на засіданні кафедри

Протокол № 6

від 15.01.2026 р.

1. Загальна інформація	
Назва освітнього компонента	Сакральне мистецтво України
Викладач (-і)	Тимків Богдан Михайлович
Контактний телефон Викладача	+38 0500500951
Е-mail викладача	bohdan.tymkiv@pnu.edu.ua
Формат освітнього компонента	офлайн/онлайн
Обсяг освітнього компонента	3 кредити ЄКТС, 90 годин
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	Четвер, 15.00-16.00
2. Анотація до освітнього компоненту	
<p>Зміст вибіркового компоненту «Сакральне мистецтво України» забезпечується освітньою програмою першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за предметною спеціальністю 014.12 Середня освіта (Мистецтво. Образотворчого). Сакральне мистецтво України належить до дисципліни вільного вибору студента і є вагомий вибіркоким компонентом на становлення особистості вчителя образотворчого мистецтва та керівника гуртка, студії з дизайну, декоративно-ужиткового мистецтва.</p> <p>Окреслене коло питань, що пов'язані з розвитком сакрального напрямку в мистецтві України, який, торкається проблеми поглибленого розуміння різноманітних аспектів сакральності сучасному мистецтві.</p>	
3. Мета та цілі освітнього компонента	
<p>Метою вибіркового компоненту є підготовка майбутнього вчителя образотворчого мистецтва до теоретичного та практичного застосування знань з сакрального мистецтва України знайомство з проблемами методології сакрального мистецтва, її сучасного змісту і методів мистецького навчання, розкриття виховного потенціалу.</p> <p>Завдання:</p> <ul style="list-style-type: none"> - засвоєння теоретичних основ «Сакральне мистецтво України»; - забезпечення розуміння основних процесів і закономірностей виникнення і розвитку сакрального мистецтва України; - виховування у студентів працьовитості, відповідальності до виконання завдань, дисциплінованості, самостійності. 	
4. Програмні компетентності та результати навчання	
<p>Інтегральна компетентність. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі у галузі середньої освіти, що передбачає застосування теоретичних знань і практичних умінь із наук предметної спеціальності, педагогіки, психології, теорії та методики навчання і характеризуються комплексністю та невизначеністю умов організації освітнього процесу на рівні базової середньої освіти.</p> <p>Загальні компетентності. ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, до застосування знань у практичних ситуаціях. ЗК2. Знання й розуміння предметної області та професійної діяльності. ЗК3. Здатність спілкуватися державною мовою в професійній діяльності як усно, так і письмово,</p>	

комунікувати іноземною мовою за предметною спеціальністю.

ЗК8. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності та досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та значення у розвитку суспільства, техніки і технологій.

Фахові компетентності.

ФК1. Здатність застосовувати систематизовані наукові знання в професійній діяльності відповідно до предметної спеціальності.

ФК9. Здатність аналізувати власну педагогічну діяльність та її результати, здійснювати самооцінку і самокорекцію своїх професійних якостей.

Компетентності предметної спеціальності (ПК)

ПК1. Здатність глибоко розуміти класичні та новітні мистецтвознавчі поняття і на їх основі розробляти концептуальні засади образотворення.

ПК3. Здатність до оволодіння методологією образотворчої діяльності й засвоєння основ художньої майстерності.

ПК4. Здатність характеризувати історичні віхи еволюції образотворчого мистецтва й адекватно оцінювати наявні артефакти за об'єктивними критеріями їх художності.

ПК8. Здатність до глибокого засвоєння аксіології образотворчого мистецтва й аналізу його національних рис у контексті традиціоналізму і новаторства.

Програмні результати навчання (РН), спільні для всіх предметних спеціальностей

РН2. Демонструвати вміння навчати учнів державною мовою; формувати та розвивати їх мовно-комунікативні уміння і навички засобами навчального предмета та інтегрованого навчання.

РН7. Застосовувати систематизовані наукові знання в професійній діяльності відповідно до предметної спеціальності, оперувати базовими категоріями та поняттями предметної області спеціальності.

РН8. Спілкуватися державною мовою в професійній діяльності як усно, так і письмово, комунікувати іноземною мовою за предметною спеціальністю, висловлювати обґрунтовані твердження.

Програмні результати навчання

ПРН3. Уміти знаходити й опрацьовувати візуальні і літературні джерела та ефективно використовувати їх в мистецько-освітній, науковій і художньо творчій діяльності.

ПРН4. Уміти аналізувати особливості образного ладу, композиційної побудови та специфіку виражальних і техніко-виконавських засобів творів образотворчого мистецтва.

ПРН5. Володіти технологією роботи з традиційними і сучасними матеріалами образотворчого мистецтва та основами художньої майстерності.

5. Організація навчання

Обсяг освітнього компонента

Вид заняття	Загальна кількість годин
Лекції	12
Практичні заняття	18
Самостійна робота	60

Ознаки освітнього компонента

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний/вибірковий
7	014 «Середня освіта»	4	вибірковий

Тематика навчальної дисципліни

Тема	кількість год.		
	лекції	практичні заняття	сам. роб.
Тема 1. Вступ. Сакральне мистецтво України – невід’ємна складова частина матеріально-духовної та художньої культури народу	2		
Тема 2. Витоки та становлення сакрального мистецтва	2		6
Тема 3. Типологія і художні особливості предметів літургійного та обрядового характеру.	4	4	6
Тема 4. Еволюція іконостасного різьблення	2	2	6
Тема 5. Мистецькі школи сакрального мистецтва. Відомі митці.	2	2	8
Тема 6. Сучасні мистецькі тенденції в сакральному мистецтві українців.		2	10
Тема 7. Інновації в сакральному мистецтві		4	10
Тема 8. Відомі митці сакрального мистецтва Прикарпаття		4	14
Всього:	12	18	60

6. Система оцінювання освітнього компонента

Загальна система оцінювання освітнього компонента	Вид контролю – залік Максимальна кількість балів – 100. Практичні заняття – 50 балів, КСР (тести) – 30 балів; Індивідуальне/творче завдання- 20			
	Шкали оцінювання			
	Університетська	Національна		Шкала ECTS
	а			
	90 – 100	5	Відмінно	A
	80 – 89	4	Добре	B
	70 – 79			C
	60 – 69	3	Задовільно	D
	50 – 59			E
	26 – 49	2	Незадовільно (з можливістю повторного складання)	FX
	1 – 25	0	Незадовільно (з обов’язковим повторним курсом)	F

<p>Вимоги до письмових робіт</p>	<p>Виконання письмової роботи передбачає дотримання вимог виконання, написання та термінів подачі письмових завдань запланованих для освітнього компоненту:</p> <p>Реферат - вид письмової роботи, який виконується студентом під керівництвом викладача та направлений на розкриття теми, що вимагає: виявлення розуміння сутності понять і термінів; вміння структурувати основні принципи та методи дослідження; знання теоретичних засад, завдань, методів.</p> <p>Доповідь – наукове повідомлення, яке виконується студентом для розкриття предмету дослідження, для якого проводить збір матеріалу, застосовує методи наукового дослідження, аналізує художні та педагогічні характеристики тощо.</p> <p>Тестування – розроблені згідно предмету освітнього компоненту завдання для контролю знань та засвоєння вивченого матеріалу.</p> <p>Контрольна робота – форма визначення оперативної інформації про рівень засвоєння теоретичних знань і практичних навичок.</p> <p>Оцінювання письмових робіт проводиться згідно шкали оцінювання:</p> <p>A (відмінно) - виконання завдання згідно тематики та поставлених вимог тощо - 5 (відмінно) - 90-100 балів;</p> <p>B (дуже добре) – виконання завдання вище середнього рівня із незначними помилками - 4 (дуже добре) - 80-89 балів;</p> <p>C (добре) – виконання завдання із значною кількістю помилок але з достатнім рівнем якості роботи в цілому - 4 (добре) - 65-79;</p> <p>D (задовільно) – виконане завдання частково відповідає поставленим вимогам та немає авторського рішення - 3 (задовільно) – 55-64;</p> <p>E (достатньо) – виконане завдання умовне, не опрацьовані головні вимоги, є реплікою чужих робіт - 3 (достатньо) - 50-54;</p> <p>FХ (незадовільно) – не виконано основні вимоги до роботи, потребує доопрацювання на всіх етапах - 2 (незадовільно) - 35-49;</p> <p>F (неприйнятно) – завдання на початковому етапі, найнижча якість виконання - 2 (неприйнятно) - 1-34.</p>
<p>Практичні заняття</p>	<p>Практичні завдання пов’язані з лекційним матеріалом та дозволяють розпрацьовувати авторські ідеї, умовиводи, наукові поняття. Практичні заняття – це підготовка до виконання письмових робіт (реферат, доповіді,): вибір теми, з’ясування етапів роботи, розробка методології виконання, розробка плану, виконання конкретних завдань тощо.</p> <p>Практичні роботи оцінюються за результатом виконаних завдань і відповідають загальній шкалі оцінювання та її рівням.</p>
<p>Умови допуску до підсумкового контролю</p>	<p>Виконання більше 50 % завдань Виконання контрольної, тестової роботи.</p>
<p>Підсумковий контроль</p>	<p>Форма контролю – залік; Форма здачі – письмова, виконання завдань.</p> <p>Підсумковий контроль у вигляді заліку проводиться у формі виконання письмових завдань або тестів. На залік виносяться питання згідно тем вибіркового компоненту.</p> <p>Залік оцінюється згідно шкали оцінювання з урахуванням рівня підготовки студента, його володіння матеріалом, відповідями на поставлені питання, вмінням презентувати результати вивчення вибіркового компоненту.</p>

7. Політика освітнього компонента

1. Викладання курсу та взаємодія із здобувачем вищої освіти ґрунтуються на ряді положень та принципів академічної доброчесності, що регламентують діяльність здобувачів вищої освіти та науково-педагогічних працівників: Кодекс честі Карпатського національного університету імені Василя Стефаника; Положення про Комісію з питань етики та академічної доброчесності Карпатського національного університету імені Василя Стефаника; Положення про запобігання академічному плагіату в Карпатському національному університеті імені Василя Стефаника.

Ознайомитися з цими положеннями та документами можна за посиланням

<https://cnu.edu.ua/polozhennia-pro-zapobihannia-plahiatu/>

2. Пропуски занять відпрацьовуються. Здобувач вищої освіти зобов'язаний відпрацювати пропущене заняття відповідно до «Порядку організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора № 799 від 26.11.2019 р.; із внесеними змінами наказом № 309 від 19 травня 2023 р.) <https://efund.cnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2023/09/poriadok-orhanizatsii-ta-provedennia-otsiniuvannia-uspishnosti-zdobuvachiv-vyshchoi-osvity.pdf>

3. Порядок та організація контролю знань здобувачів вищої освіти визначаються «Положенням про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» введеного в дію наказом ректора № 447 від 24 липня 2015 р.; із внесеними змінами наказом ректора № 417 від 03 липня 2023 р.) https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2023/08/polozgenia-pro-osp_7-redaktsia.pdf

4. Неформальна освіта зараховується згідно «Положення про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» <https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2022/11/neformalna-osvita.pdf>

8. Рекомендована література

Основна література:

1. Бюлетень Львівського філіалу Національного науково-дослідного реставраційного центру України. Інформаційний випуск, присвячений реставр. іконостаса церкви Воздвиження Чесного Хреста монастиря Скит Манявський. №1. Львів, 2000. 33 с.
2. Від школи до храму: каталог / автор проекту Микола Стороженко. Київ: Дніпро, 2010. 160 с.: іл.
3. Галишич Р. Українська церковна архітектура і монументально-декоративне мистецтво зарубіжжя. Львів: СПОЛОМ, 2002. 336 с.
4. Голод І. Майстер українського іконостасу. *Київська церква*. 2000. №3. С.83-84.
5. Голод І. Дивовижний світ української ікони. *Київська церква*. 2000. №5. С.95-98, іл.
6. Гординський С. Сакральне мистецтво української діаспори. Українське сакральне мистецтво: традиції, сучасність, перспективи: зб. тез. Міжнародної конференції. Львів.: Свічадо, 1994. С.46-54.
7. Дем'янчук А. Декоративне різьблення в оздобленні храму східного обряду. Українське сакральне мистецтво: традиції, сучасність, перспективи: матеріали міжнар. конф. Львів: Свічадо, 1994. С. 55-60.
4. Константинович Я. Іконостас. *Мистецтвознавство' 01: наук. зб.* / гол. ред. М. Станкевич. Львів, 2002. С. 183-200.
5. Миронюк І., Фіглевський М. Скит Манявський. Івано-Франківськ: Вид-во «Лілея-НВ», 2008. 68 с.
6. Овсійчук В., Кравич Д. Оповідь про ікону. Львів, 2000. 394 с.
7. Одрехівський Р. Сакральна різьба по дереву в Галичині ХІХ – першої половини ХХ

століть. Львів, 2006. 287 с.

8. Попенюк В. Інноваційні кіоти на Гуцульщині та Покутті. *Алкос*, 2005. № 2-3. С.63.
9. Приймич М. Перед лицем твоїм. Закарпатський іконостас. Ужгород: «Карпати» «Гражда», 2007. 224 с., іл.
10. Тимків Б. Архітектура та сакральне мистецтво у творчості українських мистців західної діаспори. Етнос і культура. Часопис Прикарпатського ун-ту ім. В. Стефаника: зб. наук.-теорет. статей / гол. ред. В. І. Кононенко. Івано-Франківськ: ВДВ ЦІТ, 2006. №2-3. С.153- 158.
11. Тимків Б., Тимків Р. Творча діяльність мистців із Галичини в Західній Європі у післявоєнний період. Галичина: всеукр. наук. і культурно-просвітницький краєзн. часопис / гол.ред. М.Кугутяк. Івано-Франківськ: ВДВ ЦІТ, 2006-2007. № 12-13. С.322- 330, іл.
12. Тимків Б. Сакральна дереворізьба та ікономалярство у творчості сучасних майстрів. Художня культура. Актуальні проблеми: наук.вісник / Інститут проблем сучасного мистецтва АМ України / Редкол.: О.Федорук (голова), В.Сидоренко (гол.ред.), І. Безгін та ін. К.: ФЕНІКС, 2007. Вип. 4. С. 603-608, іл.
13. Тимків Б. Мистецтво України та діаспори: дерево різьба сакральна й ужиткова. 2-ге вид., переробл. і доповнене. Івано-Франківськ: Нова Зоря, 2012. 316 с., 584 іл.

Додаткова література:

1. Історія образотворчого мистецтва та архітектури. Курс лекцій для студентів спеціальності 034 Культурологія / Укладач: О. Демідко. Київ: Видавництво К-Ліра, 2021. 182 с.
1. Кравченко Я. О. Історія зарубіжного мистецтва: навч.-метод. посіб. Черкаси: ЧНУ ім. Б.Хмельницького, 2009. 84 с.
2. Сотська Г., Шмельова Т. Словник мистецьких термінів. Херсон: Видавництво «Стар», 2016. 52 с.
3. Рожко В. Українське православне церковне мистецтво Волині (ІХ-ХХ ст.): історично-краєзнавчий нарис. Луцьк, 2006. 400 с.
4. Селівачов М.Лексикон української орнаментики (іконографія, номінація, стилістика, типологія). Київ: ред.вісн. «Ант»; Ніжин: ТОВ»Вид-во «Аспект-Поліграф», 2005. 400 с.: іл.
5. Степовик Д. Іконологія й іконографія. Івано-Франківськ: Нова зоря, 2003. 312 с.
6. Степовик Д. Сучасна українська ікона: З іконотворчості Христини Дохват. Київ: Мистецтво, 2005. 304 с.: іл.

Викладач: Тимків Богдан Михайлович,

професор, завідувач кафедри методики викладання образотворчого і декоративно-прикладного мистецтва та дизайну